

KLINIK PATOLOGIYA HOLATIDA BIRINCHI TEZ TIBBIY YORDAM BERISH

Iskandarova Zumrad Dilmurod qizi

Olmalik Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

Klinik patologiyada birinchi yordam fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqola klinik patologiya holatlarida birinchi tez tibbiy yordam ko'rsatishning asosiy tamoyillari va usullarini yoritadi. Klinik patologiya holatlari — bu bemorlarning hayotini xavf ostiga qo'yadigan, tezkor va samarali yordam talab qiladigan vaziyatlardir. Maqolada yurak to'xtashi, nafas olish muammolari, qon ketishi kabi holatlar bo'yicha birinchi yordam ko'rsatish tartiblari, bemorni baholash va tez yordam chaqirish jarayonlari, shuningdek, asosiy yordam ko'rsatish usullari batafsil keltiriladi. Bemorni quvvatlash, dori-darmonlar bilan ta'minlash va psixologik yordam ko'rsatishning ahamiyati ham ta'kidlanadi. Ushbu ma'lumotlar tibbiyot mutaxassislari va oddiy fuqarolar uchun zarur bo'lib, klinik patologiya holatlarida samarali va tezkor yordam ko'rsatishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: klinik patologiya, birinchi yordam, tez tibbiy yordam, qon ketishi, tez yordam chaqirish, yurak to'xtashi, dori-darmonlar, tibbiy usullar, qon aylanishi, favqulodda vaziyatlar.

АННОТАЦИЯ: Эта статья посвящена случаям клинической патологии освещены основные принципы и методы оказания первой помощи. Случаи клинической патологии представляют собой опасные для жизни ситуации, требующие оперативной и эффективной помощи. В статье подробно описаны процедуры оказания первой помощи при таких состояниях, как остановка сердца, проблемы с дыханием, кровотечение, оценка состояния пациента и процедуры вызова службы экстренной помощи, а также основные методы оказания первой помощи. Также подчеркивается важность ухода за пациентами, медикаментозного лечения и психологической поддержки. Эта информация необходима медицинским работникам и рядовым гражданам и помогает оказать эффективную и оперативную помощь при клинической патологии.

Ключевые слова: клиническая патология, первая помощь, неотложная медицинская помощь, кровотечение, вызов скорой помощи, остановка сердца, лекарственные средства, медицинские методы, кровообращение, неотложные ситуации.

ABSTRACT: This article is in clinical pathology cases covers the basic principles and methods of providing first aid. Clinical pathology cases are life-threatening situations that require prompt and effective assistance. The article details first aid procedures for conditions such as cardiac arrest, respiratory problems, bleeding, patient assessment and emergency call procedures, and basic first aid techniques. The importance of patient care, medication and psychological support is also emphasized. This information is necessary for medical professionals and ordinary citizens, and helps to provide effective and prompt care in cases of clinical pathology.

Key words: *clinical pathology, first aid, emergency medical aid, bleeding, calling an ambulance, cardiac arrest, drugs, medical methods, blood circulation, emergency situations.*

Sog'liq inson organizmi uchun berilgan eng buyuk ne'mat- laridan biri. Doim sog'-salomat bo'lib yurish, eng avvalo, insonning o'ziga bog'liq bo'lib, unga atrof-muhit, tabiat, turli shart-sharoitlar ham ta'sir etishi mumkin. Har qanday sabablar natijasida organizmda patologik holat, ya'ni kasallik kelib chiqadi.

Kasallik organizm va eng muhim ichki organlar normal funksiyasining buzilishi. Hozirgi vaqtda kasallik tushunchasi quyidagicha ta'riflanadi. Kasallik tashqi va ichki muhitning salbiy ta'silari tufayli organizm faoliyatining buzilishi bo'lib, organizm himoya kuchlarini safarbar etishiga qaramasdan, moslanuv- chanligining susayib ketishi bilan tavsiflanadi. Xastalik odamzod organizmining umumiy dardi bo'lib, unga yemiruvchi va moslash- tiruvchi hodisalarning birgalikda davom etib borishi, lekin moslashtiruvchi hodisalarning kamlik qilib qolishi natijasida ko'pincha mehnat qobiliyati pasayib ketishi bilan belgilanadi. Kasallik paydo bo'lishiga yo'l qo'ymaslik yoki uning xarakterini aniqlash va bemorga yordam berish uchun biror kasallikning yuzaga kelish sabablari va bunda kishi organizmda ro'y beradigan o'zgarishlar haqida aniq tasavvurga ega bo'lish lozim. Kasallik qanday oqibatlarga olib kelishi mumkinligini bilish zarur. **Patologiya** (yunon. pathos kasallik, logos fan so'zlaridan olingan) kasallik, uning mohiyati va rivojlanish qonuniyatlarini o'rganuvchi fan. Ammo buning uchun bemorni kuzatib, orttirilgan birgina klinik tajribaning o'ziga kamlik qiladi. Tibbiyot xodimlari kasalliklar mohiyatini bemorning to'shagida o'rganish mumkin bo'lgan chegaradan tashqari chuqurroq anglashlari lozim. Bunda ularga xususiy patologiya asoslari yordam beradi. Klinik patologiya va birinchi tibbiy yordam quyidagi guruhlariga ajratiladi:

1. Patologiya haqida umumiy tushuncha.
2. Antiseptika va aseptika haqida asosiy tushuncha.
3. Bog'lash texnikasi (Desmurgiya).
4. Birinchi tibbiy yordam haqida umumiy tushuncha.
5. Birinchi tibbiy yordam ko'rsatishning umumiy tamoyillari.
6. Reanimatsiya tamoyillari va usullari.
7. Shok.
8. Shikastlanishlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish:
 - a) jarohatlar: yumshoq to'qimalar shikastlanishi, qon ketishi;
 - b) suyaklar va bo'g'imlar shikastlanganda birinchi yordam;
 - d) kuyish, sovuq urishi.
9. Baxtsiz hodisalarda va to'satdan bo'ladigan kasalliklarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish.
10. Mutaxassis amaliyotida uchraydigan baxtsiz hodisalarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish.

Klinik patologiyaning boshqa tibbiyot fanlari bilan bog'liqligi. Patologiya yaxlit holda biologiya bilan uzviy bog'langan. Jonli tabiat taraqqiyotining asosiy qonunlarini to'g'ri tushunmasdan turib, patologik holatlarni anglash mumkin emas. Patologiya, ayniqsa, patologik fiziologiya normal fiziologiya bilan chambarchas bog'langan. Fiziologik

qonuniyatlarni bilish patologik jarayonlarni tushunishning zarur shartidir. Buning ustiga bu fanlar o'rtasidan ko'pincha chegara bo'lmaydi. Ba'zan tashqi muhitning turli-tuman zararli ta'sirlariga qarshi fiziologik jarayonlar I.P. Pavlov ta'biri bilan aytganda, «fiziologik himoya tadbirlari» qayerda tugab, kasallik belgilari, ya'ni patologik jarayonlar qayerdan boshlanishini aniqlash qiyin bo'lib qoladi. Patologik anatomiya ham xuddi patologik fiziologiya bilan normal fiziologiya kabi normal anatomiya, gistologiya va embriologiya bilan chambarchas bog'langan. Amalda patologik anatomiya hamma klinik tibbiyot fanlari bilan chambarchas bog'langandir. Jarrohlar, ginekologlar, aku- sherlar, dermatologlar, urologlar biopsiya vaqtida olingan material bilan gistologik tekshirishga juda ko'p murojaat qilishadi. Klinik- anatomik taqqoslashda tibbiyotning turli-tuman sohalari vakillari ishtirok etishadi. Birinchi tez yordam ko'rsatish qoidalari: **Holatni Baholash**. Birinchi navbatda, bemorning holatini baholash zarur. Bu jarayonda:

1. Bemorning shikoyatlari va simptomlarini eshitish.
2. Hayotiy belgilarni (nafas olish, yurak urishi, qon bosimi) o'lchash.

Tez yordam chaqirish: agar bemor og'ir holatda bo'lsa, darhol tez yordam xizmatini chaqirish zarur. Bemorning holati haqida aniq va to'g'ri ma'lumot berish muhimdir.

Bemorni quvvatlash: bemorni qulay holatga keltirish va tinchlantirish kerak. Agar bemor hushidan ketgan bo'lsa, uni yonboshiga yotqizish va nafas olish yo'llarini ochiq tutish lozim.

Asosiy yordam ko'rsatish: har bir klinik patologiya holati uchun o'ziga xos yordam ko'rsatish usullari mavjud:

1. Yurak to'xtashi: Agar yurak urishi to'xtasa, darhol reanimatsiya (CPR) boshlanishi kerak. Bu jarayonni davom ettirish uchun tez yordam kelguniga qadar davom ettiring.
2. Nafas olish muammolari: Nafas olishda qiyinchilik bo'lsa, sun'iy nafas berishni amalga oshirish zarur.
3. Qon ketishi: Qon ketayotgan joyni bosib turish va zarur bo'lsa, yara ustiga to'g'ri bandaj qo'yish lozim.

Dori-darmonlar: bemor oldinroq dori-darmonlar qabul qilgan bo'lsa, ularni aniqlang va kerakli dori-darmonlarni berishga tayyorlaning. Bu, ayniqsa, allergik reaksiya yoki yurak muammolari bo'lgan bemorlarda muhimdir. **Bemorni kuzatish:** bemorning holatini doimiy ravishda kuzatib boring. Har qanday o'zgarishlarga tezda javob berish zarur. Klinik patologiya holatlarida birinchi tez tibbiy yordam ko'rsatish — bu bemorning hayotini saqlash va sog'lig'ini tiklashda muhim rol o'ynaydi. Har bir kishi ushbu qoidalarga amal qilib, zarur hollarda yordam berishga tayyor bo'lishi lozim. Tibbiy yordamga murojaat qilish har doim eng yaxshi yechimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'ta xafli yuqumli kasalliklar va ularning tarqalishini oldini olish chora tadbirlar. Abdurashid Ataxanovich Abduraxmonov.2021.
2. Birinchi tibbiy yordam ko'rsatish. Toshkent davlat pedagogika universiteti.2024.

